

Nie taka pomoc straszna – cz. 4

Uczeń *niedostosowany społecznie* lub *zagrożony niedostosowaniem społecznym* to uczeń, który potrzebuje naszej opieki i pomocy. Powiedziałabym nawet, że opieki szczególnej i dobrze przemyślanej. O tych uczniach również nie zapomniano w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*. W jednym i drugim przypadku są to uczniowie, którzy posiadają orzeczenie o kształceniu specjalnym. W trakcie spotkań z nauczycielami czasem słyszę pytania:

– Jakie kształcenie specjalne?

– Nie potrafi się zachować, a ja mam poświęcać swój czas kosztem naprawdę potrzebujących?

I to zdanie zawiera istotną informację: to dziecko jest naprawdę potrzebujące pomocy.

Termin *niedostosowany społecznie* stosujemy do osób, które mają problemy z poprawnym zachowaniem w społeczeństwie, a *zagrożony niedostosowaniem społecznym* do osób, które żyją w środowisku niekorzystnym dla prawidłowego rozwoju psychospołecznego. Pamiętajmy również o tym, że nie rodzimy się niedostosowani społecznie. Aby dojść do ściany, młody człowiek przechodzi pewien proces, którego, my dorośli, niestety, często nie zauważamy. Zanim uczeń stanie „posiadaczem” orzeczenia, daje nam sygnały, że coś jest nie tak.

Jakie zachowania mogą być charakterystyczne?

Oto lista – niepełna, ale dająca jasny obraz sytuacji:

- problemy z dostosowaniem się do ustalonych norm społecznych,
- nieprzestrzeganie zasad moralnych,
- postawa aspołeczna,
- zaburzone poczucie sprawiedliwości,
- nieposłuszeństwo, agresja...

Jak należy więc organizować pomoc psychologiczno-pedagogiczną na terenie placówki? Proponuję rozpocząć pracę od powołania zespołu i przygotowanie Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego. Wcześniej jednak trzeba opracować Wielospecjalistyczną Ocenę Funkcjonowania Ucznia. Wspólnie powinniśmy omówić jego mocne i słabe strony. Tak, mocne również, mimo że czasem są naprawdę głęboko schowane. Spróbujmy znaleźć punkt oparcia. Być może w sprawności fizycznej, zainteresowaniach, ulubionym miejscu czy planach na przyszłość. Tworząc IPET, zwróćmy uwagę na pomoc resocjalizacyjną, której celem jest niewątpliwie pokazanie uczniowi nowej drogi. Drogi, która zostanie przez niego zaakceptowana. Proponuję wykorzystanie w pracy Treningu Zastępowania Agresji czy Treningu Umiejętności Społecznych.

Uczniowie z tej grupy realizują podstawę programową kształcenia ogólnego określoną dla poszczególnych typów szkół, ale my, nauczyciele, jesteśmy zobowiązani dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia. Ocena ucznia niedostosowanego społecznie i zagrożonego niedostosowaniem społecznym powinna być obiektywna i sprawiedliwa. Oceniając powinniśmy brać pod uwagę jego wkład pracy w wykonanie powierzonego zadania, a nie patrzeć na ucznia przez pryzmat jego kłopotów. W ocenie należy brać pod uwagę przede wszystkim częściowe efekty pracy ucznia. Każdy lubi, aby jego wkład pracy został zauważony, nawet kiedy na zewnątrz wyraźnie pokazuje, że mu na tym absolutnie nie zależy.

W pracy bieżącej warto:

- podporządkować wszystkie oddziaływania dydaktyczne celom wychowawczym,
- dostarczać szybkich i konkretnych informacji zwrotnych,
- stwarzać warunki do odnoszenia sukcesów na terenie szkoły,
- w nauczaniu preferować treści zbliżone do codziennych problemów życiowych i... być konsekwentnym w swojej pracy.

Niezwykle istotne w pracy z uczniami niedostosowanymi społecznie jest wprowadzenie ich w grupę rówieśniczą, ponieważ stanie się ona grupą, która pomoże nam w modyfikowaniu zachowań niewłaściwych na pożądane czy promującą zdrowy tryb życia. Działania te nie powinny polegać tylko na krytyce dotychczasowego zachowania, ale na pokazaniu, że coś innego może być interesujące i warte zauważenia. Taka praca to proces, więc nie nastawiamy się na sukces po jednym semestrze. Namawiam do optymizmu.

Bibliografia

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2017, poz. 1591).
2. R. Cybulska, H. Derewlana, A. Kacprzak, K. Pęczek, *Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w systemie edukacji w świetle nowych przepisów prawa oświatowego*, Warszawa 2017, ORE.